فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال یازدهم، شماره اول (پیاپی ۳۹)، بهار ۱۴۰۱
شاپای چاپی ۲۱۳۱-۲۳۲۲ شاپای الکترونیکی ۴۷۶X- ۲۵۸۸
http://serd.khu.ac.ir
صفحات ۶۶-۴۵ مقاله پژوهشی

مقایسه زمینه‌های توسعه کارآفرینی زنان در نواحی روستایی و شهری مورد: شهرستان مریوان

حسین کریم‌زاده؛ استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
سیما سعدی*؛ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۱۲/۲۶ پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۹/۰۱

چکیده

بسیاری از صاحب‌نظران توسعه روستایی بر این باورند که شناخت توانمندی‌ها و مهارت‌های زنان، به خصوص زنان روستایی و هدایت استعدادهای خلاق آنان می‌تواند در بهره‌برداری از ظرفیت‌های این قشر عظیم اجتماعی مؤثر واقع شد. به همین خاطر هدف از پژوهش حاضر مقایسه زمینه‌های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در شهرستان مریوان است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از حیث روش گردآوری اطلاعات توصیفی- تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش را زنان بین ۱۵ تا ۶۵ سال در شهر مریوان و روستاهای آن تشکیل می‌دهند. در شهر مریوان با توجه به جامعه آماری۶۵۰۸۱ (زنان بین ۱۵ تا ۶۵ سال) ۱۸۹ نمونه با توجه به فرمول کوکران انتخاب شده‌اند. همچنین از کل ۹۳ روستای شهرستان مریوان ۹ روستا با توجه به فاصله از شهر مریوان انتخاب شدند. برای تحلیل آماری پژوهش از آزمون‌های تی تک نمونه و ANOVA و در نرم‌افزار SPSS 22 و برای تحلیل فضایی پژوهش از نرم افزار ARCGIS استفاده شده است. با توجه به یافته‌های پژوهش شهر مریوان به نسبت نقاط روستایی مورد مطالعه وضعیت مطلوب‌تری در زمینه‌های توسعه کارآفرینی زنان دارد. با توجه به اینکه مناطق روستایی مورد مطالعه وضعیت نامناسبی در این زمینه داشته‌اند، این مناطق به تفکیک فاصله از شهر مورد سنجش قرار داده شد. با توجه به نقشه‌های GIS روستاهای نزدیک شهر مریوان بویژه روستاهای بیله و تازه‌آباد در وضعیت مطلوب‌تری نسب به سایر نقاط روستایی قرار دارند. دلیل این امر را می‌توان نزدیکی این روستاها به شهر مریوان و قرار گرفتن در پدیدهٔ خزش شهری دانست.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، زنان روستایی، زنان شهری، شهرستان مریوان.

*sima.saadi@ut.ac.ir

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

۱) مقدمه

ترویج فعالیت های کارآفرینی یک استراتژی مهم برای توسعه پایدار اقتصادی است(Petrin,1994)، که این فعالیت ها تأثیرات مهمی در رشد اقتصاد هر کشور و ایجاد اشتغال خواهند داشت(Gartner et al.2010; Marshall and Samal, 2006). در دهه های أخیر به بحث کارآفرینی در زمینهٔ تقویت و رشد اقتصادی توجه زیادی شده است، همچنین محققان در سراسر جهان تحقیقات زیادی را در این زمینه انجام داده اند(Greene et al., 2003). اما أخیرا مطالعات و پژوهش ها بیشتر بر روی کارآفرینی زنان و عوامل مؤثر بر فرصت های زنان کار آفرین متمرکز شده است (Bruin et al, 2007). اطلاعات قابل دسترس در مورد ویژگی های اشتغال زنان پیش از همه هشدار می دهد که تغییرات اساسی در دیدگاه های موجود نسبت به کارآفرینی و اشتغال و تعریف آنها لازم است، تا حداقل زنان نیز در زمرهٔ جمعیت فعال اقتصادی شمارش شوند. این تغییرات جز با ملاحظهٔ برنامه های توسعه و سیاست گذار ی ها در سطح کلان میسر نخواهد شد. بنابراین برنامه ریزی، بیشترین نقش را در این بعُد خواهد داشت. وقتی بحث از اشتغال و کارآفرینی زنان به میان می آید، تعداد زنان کارمند به ذهن متبادر می شود، در حالی که بالاترین میزان اشتغال به زنان روستایی و خوداشتغال و کارآفرین شهری اختصاص دارد(Hisrich, 2006: 134). بنابراین یکی از مهم ترین معیارها جهت سنجش درجه توسعه یافتگی یک کشور، میزان اهمیت و اعتباری است که زنان در آن کشور دارا می باشند. با توجه به اینکه نیمی از کل جمعیت جهان را زنان تشکیل می دهند و دو سوم ساعات کار انجام شده توسط زنان صورت می پذیرد، تنها یک دهم درآمد جهان و فقط یک صدم مالکیت اموال و دارایی های جهان به زنان اختصاص یافته است. عدم مشارکت زنان در فعالیت های اقتصادی می تواند مشکلی بر سر راه توسعه ی کشور تلقی گردد. ضرورت کارآفرینی زنان را باید با افزایش و گسترش فرصت های شغلی بر مبنای خلاقیت که بار فرهنگی-ارزشی آن قابل کنترل است، پاسخ مثبت داد(Djivre, 2008).

امروزه اگرچه تعداد کارآفرینان زن در حال افزایش است، اما تحقیقات نشان داده است که زنان کارآفرین در مقایسه با کارآفرینان مرد به دلیل موانع و چالش های پیش رو رشد کمتری می کنند (Carrington, 2009: 84).به طوریکه، کارآفرینان زن چه در مناطق شهری و چه در مناطق روستایی، در زمینه شروع و رشد مشاغل همواره با مشکلات و چالش های بسیاری روبه رو بوده اند(Bird, 2001:511; Chrisman, 2002: 17; Chrisman & McMullan & Shepherd, 2006: 231). از طرف دیگر، منابع و زمینه های موجود برای کارآفرینی می تواند تا اندازه ایی موانع و چالش های پیش رو را کاهش دهد، به عبارتی موقعیت جغرافیایی مناسب و دسترسی زیاد به منابع می تواند زمینه های توسعهٔ کارآفرینی را فراهم کند(Birch, 2001; Porter, 2003)، که این خود زمینه را برای توسعه منطقه ای فراهم می کند. بنابراین، کارآفرینان زن در مناطق شهری و روستایی نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته دارند. با توجه به گفتهٔ بانک جهانی، سرمایه گذاری بیشتر در زمینهٔ کارآفرینی زنان نسبت به مردان منجر به توسعهٔ بیشتر یک ملت می شود. زیرا توانمندسازی زنان یک جامعه (چه شهری چه روستایی) باعث از بین رفتن نابرابری ها و فقر در جامعه می شود(Sivanesan,

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

28 :2014) به طوری که در کشورهای در حال توسعه زنان امید اول برای ارتقای خانواده و توسعه کشور هستند. موفقیت زنان کارآفرین در این جوامع نه تنها موجب سود اقتصادی گشته، بلکه منافع اجتماعی و فرهنگی هم ایجاد می کند. با وجوداین، زنان کارآفرین با موانع بسیاری روبه رو هستند و زنان کارآفرین روستایی نیز از این قاعده مستثنی نبوده(شاطریان و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۸۲).

همانطور که در ادبیات علم کارآفرینی به آن اشاره شده، ارتباط مستقیمی بین عوامل فردی، اقتصادی-اجتماعی، فرهنگی و محیطی با موفقیت کارآفرینان وجود دارد. اما بیشتر این عوامل بر اساس مناطق شهری صورت گرفته و توصیه ها برای برنامه های حمایتی و آموزشی کارآفرینی، حاصل نتایج تحلیل مناطق شهری صورت گرفته است. در حالی که پتانسیل و شرایط مناطق روستایی متفاوت از مناطقی شهری است. مسائلی از قبیل نبود امکانات مناسب، نبود مواد اولیه، عدم وجد امکانات آموزشی و ارتباطی، نبود فناوری اطلاعات (که امروزه یکی از مهم ترین عوامل مؤثر در کارآفرینی بویژه کارآفرینی روستایی بوده)، دوره های فنی و حرفه ای بویژه برای زنان، عدم حمایت زنان از جانب خانواده، مردم و دولت، عدم مشارکت زنان در برنامه های توسعه و برنامه های اجرایی روستاها، مشکلات تبعیض جنسیتی و اجتماعی زنان و ... از قبیل مشکلاتی اند که زمینه را برای کارآفرینان روستایی بویژه زنان محدود کرده است. شهرستان مریوان نیز از این قاعده مستثنی نیست و چه بسا به دلیل مرزی بودن این منطقه تفاوت بین شهر و روستا بیشتر هم می‌باشد. به طوری که زنان کارآفرین بسیاری بویژه در مناطق روستایی اقدام به راه اندازی فعالیتی های جدید اقتصادی و کسب وکارهای نوین کردند اما بسیاری از آنها به موفقیت چندانی دست نیافتند. از اینرو، اهمیت بررسی در این زمینه و مقایسه وضعیت زنان کارآفرینان در نقطه شهری مریوان و نقاط روستایی آن در جهت بهتر کردن عملکرد فعالیت های آتی و راهکارهای جدید جهت پیشبرد اهداف کارآفرینان، اهمیت بسزایی دارد. به همین خاطر در پژوهش حاضر به مقایسه زمینه‌های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در شهرستان مریوان پرداخته شده است.

۲) مبانی نظری

کارآفرینی تمایل به اعمال ریسک‌های حساب شده در زمینه‌های شغلی و مالی و انجام هر کاری که برای ایجاد مزیت و امتیاز ممکن است، می‌باشد(Ashomre, 2004). هیسریچ و همکاران فرایند کارآفرینی را خلق چیزی نو می دانند که توأم با صرف وقت و تلاش بسیار و پذیرش خطرات مالی، روحی و اجتماعی برای به دست آوردن منابع مالی، رضایت شخصی و استقلال است؛ نتیجه این فرایند از فعالیت های منظمی حاصل می شود که خلاقیت و نوآوری را با نیازمندی ها و فرصت های بازار پیوند می دهد(Hisrich,et al, 2005). شومپیتر از نخستین اقتصاددانانی است که پدیده کارآفرینی را مورد بررسی قرار داده است. وی در تعریف کارآفرینی با تأکید بر نوآوری، مشخصه هایی چون معرفی محصولات جدید، معرفی روش های جدید تولید، ورود به بازارهای جدید، استفاده از منابع جدید و سازمانده اشکال سازمانی در نظر گرفته است(Afrin, 2010:14 ;Hisrich,et al, 2005 & Ashomre, 2004). متها کارآفرینی را فرایند خلق چیزهای جدید و با ارزش از طریق اختصاص زمان و تلاش مورد نیاز، در نظر گرفتن ریسک

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

های مالی و روانی و اجتماعی همراه با رسیدن به پاداش های پولی و رضایت فردی و استقلال تعریف می کند. به طور کلی، کارآفرینی فرآیند ایجاد، ارزیابی و بهره برداری از فرصت به منظور تولید کالاها و خدمت های آتی، همراه با صرف وقت، تلاش بسیار و پذیرش های مالی، روحی، اجتماعی برای به دست آوردن منابع مالی، رضایت شخصی و استقلال است(جمینی و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۸). تغییر و نوآوری در تمام دوران های تاریخی وجود داشته است، اما در سال های أخیر، با توجه به شتاب در روند تغییرات در تمامی زمینه ها، نیاز به این امر حتی در جوامع روستایی نیز اجتناب ناپذیر است. اگرچه کارآفرینی تنها دلیل توسعه نیست، اما برای توسعه ضروری است (قدیری معصوم و همکاران، ۱۳۹۳: ۵). کارآفرینی روستایی راهکاری جدید در نظریه های توسعه برای توانمندسازی و ظرفیت سازی در مناطق روستایی در راستای دستیابی به توسعه پایدار است (خانی و موسوی، ۱۳۹۴: ۲). به طوری که کارآفرینی اثرات مثبت بر جنبه های اقتصادی، اجتماعی و محیطی مناطق دارد، که منجر به تقویت فرهنگی و هویت محلی، تنوع بخشی به فعالیت های کشاورزی، صنعتی و خدماتی روستایی و حفظ جمعیت با کمترین آسیب رسانی به محیط روستایی می شود(فراهانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴).

در زمینه کارآفرینی روستایی تعاریف زیادی ارائه که در ادامه به برخی از آنان اشاره خواهد شد. کارآفرینی روستایی عبارت است از تلاش برای خلق ارزش از طریق شناسایی فرصت کسب و کار، مدیریت خطرپذیری متناسب با آن فرصت، و بسیج کردن منابع انسانی، مادی و مالی لازم برای ایجاد کسب و کار در نواحی روستایی (Saxena, 2012:15). یک موضوع اساسی در مطالعات کارآفرینی روستایی، بررسی عناصر تشکیل دهنده و موانع و چالش های پیش روی فرآیند کارآفرینی بویژه کارآفرینی زنان می باشد (Dabson, 2007: 38). میشرا چالش های کارآفرینی زنان روستایی را نبود زمینه های آموزشی، هماهنگ کردن وقت خود بین کار و خانواده، مشکلات مالی و سرمایه ای، موانع اجتماعی، توانایی مدیریتی محدود، هزینه های بالای تولید، نداشتن انگیزه، پذیرش ریسک های شخصی و مالی و مشکلات دسترسی به مواد خام مطرح کرده است(Mishra,2014:7). لویتاس (۲۰۰۰) در پژوهش خود به این مسأله توجه می کند که کارآفرینی روستایی اساسا با کارآفرینی شهری تفاوتی ندارد؛ جز اینکه باید آن را در فضای روستا تصور کرد. پاتل و چاودا اصول پایه کارآفرینی در مناطق روستایی را استفاده بهینه از منابع محلی، سرمایه گذاری در زمینه فعالیت های کارآفرینی جهت رفاه روستاییان، افزایش اشتغال برای روستاییان و ارائه مشاغل جایگزین جهت کاهش تبعیض طبقاتی، تأمین نیروی اساسی مثل پول، مواد، ماشین آلات، مدیریت و بازار برای جمعیت روستایی مطرح می کند (Patel & Chavda, 2013: 124; Reagan, 2002: 8). از طرف دیگر، جونز بیان می کند که کارآفرینی شهری همانند کارآفرینی، تعریف واحدی ندارد و در برخی موارد، کارآفرینی شهری تبدیل به تعبیری از کارآفرینی شده و مواردی دیگر نیز آن را به کسب وکارهای کوچک ارجاع می دهند که در مناطق دارای رکود اقتصادی، عملیاتی شده یا به ارائه خدمات می پردازند. تامپسون معتقد است که کارآفرینی شهری، از تعریف واحد و خاصی برخوردار نیست؛ اما گاهی اواقات کارآفرینی، به معنی کسب و کارهای کوچک یا ارائه دهنده خدمات در نواحی دچار رکود اقتصادی، به کار برده می شود و هنوز تا تولید یک نظریه مناسب راه زیادی مانده

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

است(Bosma & Sternberg, 2014:1017). غفاری گیلانده (۱۳۹۳) نیز معتقد است که کارآفرینی شهری به آن دسته از فعالیت های کارآفرینانه اطلاق می شود که در راستای تأمین نیازهای نوآورانۀ شهرداری ها، بهبود سطح زندگی، تأمین خدمات مورد نیاز، درآمدزایی و ایجاد اشتغال برای شهروندان انجام می گیرد. تقویت کسب وکارهای خانگی، تقویت خوداشتغالی و ایجاد مراکز رشد شهری به عنوان ساختاری برای حمایت از کسب و کارهای نوپا درعرصۀ زندگی شهری می تواند از نمادهای عینیت بخشی به کارآفرینی شهری باشد.

به طور کلی، منابع اقتصادی و عوامل اجتماعی در نواحی شهری متفاوت با نواحی روستایی است. همچنین برخی از محققان معتقدند مناطقی که جمعیت بیشتری دارند فرصت های بیشتری برای کارآفرینی در آن مناطق وجود دارد، در مقابل بازاریابی و رقابت هم شدیدتر می شود(Baum and Oliver,2003: 542; Pietro, 2007:285). کارآفرینی در نقاط شهری و روستایی از نظر بعد اجتماعی با توجه به سرمایه اجتماعی، عقاید و آداب و رسوم، قدرت سیاسی و همچنین نوع و تراکم جمعیت متفاوت می باشند. همچنین کارآفرینی از نظر بعد اقتصادی در نقاط شهر و روستایی با توجه به منابع اقتصادی، حمایت های مالی دولت و ... متفاوت می باشد(Cutter et al., 2008:566). می توان گفت افراد تحت تأثیر محیط های جغرافیایی خود قرار می گیرند. محل تقاضا، هزینه های اجاره، سرمایه، مقیاس بازار و همچنین قانون و مقررات مالیاتی همه در تصمیم فردی برای شروع یک کسب وکار جدید تأثیرگذارند و این تأثیرات در هر محیط جغرافیایی متفاوت است. کارآفرینان روستایی در مقایسه با کارآفرینان شهری محدودیت ها و مشکلات بیشتری دارند(Gladwin et al., 2007: 1308). ساویتا ، سی داراماهی و ناتاراجو (۲۰۰۹)، در مقایسۀ بین زنان کارآفرین شهری و روستایی معتقدند که زنان شهری از نظر آموزش، وضعیت اقتصادی و سرمایه گذاری نسبت به زنان روستایی وضعیت بهتری دارند. به طور کلی آنان کارآفرینی در مناطق شهری و روستایی را از سه جنبۀ ویژگی های شخصی (مثل نسبت سنی، حمایت خانواده، آموزش و وضعیت تأهل)، ویژگی های اجتماعی _ اقتصادی(مثل مشارکت اجتماعی و سرمایه اجتماعی، مشارکت سیاسی و مشارکت رسانه های جمعی) و متغیرهای وابسته به سازمانی(مثل مالکیت و میزان سرمایه گذاری) مورد بررسی قرار داده اند(Joo, 2011, 10-12 & Afza, 2010:110). به طور کلی می توان گفت که کارآفرینی در مناطق شهری، تداعی کننده الگوهای سازمانی و ساختاری و در مناطق روستایی تداعی کننده الگوهای غیر رسمی و غیر ساختاری است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

جدول ۱. مطالعات داخلی و خارجی مطالعات انجام شده در حوزه تحقیق

نویسنده	عنوان کار علمی	نتایج
آنجلا دیویس (۲۰۱۱)*	کارآفرینان روستایی و شهری: مقایسه نیازها و اولویت ها	این مطالعه تفاوت بین کارآفرینان شهری و روستایی را مورد بررسی قرار داده است. با توجه به منطقه مورد مطالعه در این پژوهش کارآفرینی در مناطق شهری و روستای از نظر مسائل حقوقی ، قوانین و مقررات حاکم بر کسب و کار، نحوه ی پیدا کردن این کسب و کار، پشتیبانی از نیازهای آموزشی زنان و خدمات رسانی تفاوت قابل توجهی داشته اند.
هیونجونگ جو† (۲۰۱۱)	راه اندازی‌کارآفرینی روستایی و شهری	با توجه به این پژوهش تفاوت کارآفرینی بین شهر و روستا دو جنبه دارد. یکی عوامل فردی و دیگری گرایش های فرهنگی متفاوت. همچنین معتقد است که کارآفرینی در این مناطق از نظر جنسیت، قومیت، درآمد و سرمایه، آموزش و حمایت از افراد کارآفرین نیز متفاوت اند.
آر. سیوانی سان‡ (۲۰۱۴)	چالش های کارآفرینی زنان روستایی و شهری	با توجه به این مطالعه، بیشتر زنان روستایی در زمینه کارآفرینی با چالش هایی مثل چالش های اجتماعی، وضعیت خدمات و برنامه های آموزشی، و در زمینه کار آفرینان شهری بیشتر چالش های مالی و چالش های فردی روبه رو می باشند.
گاریما میشرا** (۲۰۱۴)	کارآفرینی زنان روستایی: نگرانی ها و اهمیت ها	این مطالعه بر تقویت برنامه های آموزشی و ظرفیت سازی، و همچنین بر ارتقای مهارت های کارآفرینی زنان روستایی تمرکز دارد. برای بهبود وضعیت کارآفرینی در منطقه مورد مطالعه توجه به مهارت های حرفه ای، اقتصادی، اموزشی، انگیزشی و فردی از اهمیت زیادی برخوردار است.
هینا شاه†† (۲۰۱۳)	ایجاد یک محیط کارآمد برای کارآفرینی زنان	این مطالعه برای ایجاد یه محیط مناسب برای کارفرینی زنان در هند، فرهنگ سازی کارآفرینی، اجرای برنامه های آموزشی هم راستا با کارآفرینی زنان، سرمایه گذاری های خصوصی و دولتی در منطقه و تغییر کسب وکارهای سنتی به مدرن را پیشنهاد می کند.
افرین‡‡ (۲۰۱۰)	اعتبارات خرد و توسعه کارآفرینی زنان روستایی در بنگلادش	نشان می دهد که اعتبارات خرد تأثیرات مثبت اجتماعی و اقتصادی در مناطق روستایی بر جای گذاشته است. در بین عامل ها، مهارت مدیریت مالی، مهم ترین عامل توسعه کارآفرینی زنان روستایی بوده است. همچنین اعتبارات خرد باعث ایجاد فرصت ها، خودکفایی زنان و افزایش بهره وری، توانمندسازی اجتماعی و اعتماد بنفس آنان شده است.
مسلم بشیراحسن (۱۳۹۶)	نقش زنان کارآفرین در توسعه اقتصادی روستایی مطالعه موردی: خرمرود	نتایج این پژوهش بیانگر این مطلب است که مشارکت زنان کارآفرین دهستان خرمرود شهرستان تویسرکان زمینه های توسعه اقتصادی منطقه، اشتغال، افزایش درآمد، سرمایه گذاری و توسعه تسهیلات را فراهم کرده، بااین حال، تقویت اقتصاد محلی و نشاط و تنوع بخشی اقتصادی طولانی مدت را در سطح منطقه به دنبال نداشته است.
زینب زراعت پیشه (۱۳۹۴)	نقش مهارت های کارآفرینی در توسعه اشتغال زنان روستایی مطالعه موردی: روستاهای شهرستان کازرون	این پژوهش به بررسی نقش مهارت های کارآفرینی در اشتغال زنان روستایی شهرستان کازرون پرداخته و به این نتیجه رسیده است که بین آموزش مهارت های کارآفرینی با انگیزش، خودکارآمدی و عزت نفس رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین، رابطه بین متغیرهای عوامل مدیریتی و عوامل فنی با متغیر توسعه مهارت های کارآفرینی مثبت و معنی دار است.

* Angela Davis
† Hyunjeong Joo
‡ Start _ Up
§ R.Sivanesan
* Garima Mishra *
† Hina Shah †
‡ Afrin ‡

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

۳) روش تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از حیث روش گردآوری اطلاعات توصیفی- تحلیلی می باشد. جهت گردآوری اطلاعات در بخش نظری از روش اسنادی و در بخش میدانی از روش پیمایش مبتنی بر مصاحبه و پرسشنامه بهره گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش را زنان بین ۱۵ تا ۶۵ سال در شهر مریوان و روستاهای آن تشکیل می دهند. در شهر مریوان با توجه به جامعه آماری۶۵۰۸۱ (زنان بین ۱۵ تا ۶۵ سال) ۱۸۹*نمونه با توجه به فرمول کوکران انتخاب شده اند. همچنین از کل ۹۳ روستای شهرستان مریوان ۹ روستا با توجه به فاصله از شهر مریوان انتخاب شدند، به این صورت که۳ روستا در فاصله ۰-۵ کیلوتری شهر(نزدیک)، ۳ روستا در فاصله ۵-۱۰ کیلو متری شهر (متوسط) و ۳ روستا در فاصله ۱۰-۱۵ کیلومتری شهر(دور) انتخاب شدند. توزیع پرسشنامه در روستاهای مذکور با توجه به جامعه آماری (۸۲۷) ۱۱۳□پرسشنامه می باشد. برای تحلیل های آماری پژوهش از آزمون های تی تک نمونه و ANOVA و در نرم افزار SPSS 22 و برای تحلیل های فضایی پژوهش از نرم افزار ARCGIS استفاده شده است.

جدول ۲. روستاهای نمونه و توزیع کل پرسشنامه ها در بین آن ها

فاصله از شهر	نام روستا	تعداد خانوار	کل جمعیت	تعداد پرسشنامه
۰-۵ کیلومتری	تازه آباد	۳۶۷	۱۴۳۱	۳۴
	بیله	۱۲۶	۵۱۱	۱۹
	چاوک	۲۴	۱۰۲	۶
۵-۱۰ کیلومتری	کال علیا	۵۳	۲۳۶	۹
	احمد آباد	۱۰	۵۹	۴
	کانی سفید	۶۰	۲۵۸	۱۰
۱۰-۱۵ کیلومتری	نشکاش	۴۷	۱۹۹	۸
	نچی	۵۴	۲۱۸	۹
	مرگ	۸۹	۳۶۵	۱۴
جمع	۹	۸۲۷	۳۳۷۹	۱۱۳

مأخذ: مرکز آمار ایران

جدول ۳. شهر مورد مطالعه و توزیع کل پرسشنامه ها در آن

نام شهر	تعداد کل جمعیت	تعداد جمعیت زنان ۱۵ تا ۶۵ سال	حجم نمونه
مریوان	۱۵۱,۱۸۸	۶۵۰۸۱	۱۸۹

مأخذ: مرکز آمار ایران

* حجم نمونه در مرحله اول ۳۸۱ نفر بوده ولی جهت دستیابی به حجم نمونه کوچکتر با همان دقت اولیه در فرمول اصلی کوکران، در فرمول اصلاح شده کوکران به ۱۸۹ نفر کاهش پیدا کرد. فرمول اصلاح شده کوکران: $n = n/ [2+ (n/N)]$.

□ حجم نمونه در مرحله اول ۲۶۲ نفر بوده ولی جهت دستیابی به حجم نمونه کوچکتر با همان دقت اولیه در فرمول اصلی کوکران، در فرمول اصلاح شده کوکران به ۱۱۳ نفر کاهش پیدا کرد.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

جدول ۴. برخی شاخص مورد استفاده در زمینه کارآفرینی زنان

ابعاد	شاخص
اقتصادی	میزان دسترسی به بازار مناسب برای عرضه تولیدات محلی و بومی، زمینه لازم برای کشف، ارزیابی و بهره برداری از فرصت ها جهت توسعه کارآفرینی زنان، ریسک پذیری و مخاطره پذیری اقتصادی افراد، سرمایه گذاری های خصوصی جهت ایجاد کسب و کار، امکان فضای لازم برای ایجاد کسب و کارهای جدید، گسترش فعالیت های زنان و دختران کار آفرین، رضایت از شغل در بخش ایجاد شده توسط زنان کار آفرین، وجود بانک ها و موسسات ارائه دهنده وام ها و اعتبارهای مالی، میزان مشاغل با در آمد بالا در منطقه، وجود زمینه های بازاریابی برای تولیدات.
اجتماعی	مشارکت در تشکل ها، اتحادیه ها و اصناف در حوزه کسب و کار، تمایل به مشارکت در کارهای تعاونی و گروهی، مشارکت زنان کارآفرین در فعالیت های اجتماعی، وجود زمینه های آموزشی در ارتباط با کارآفرینی، حمایت رسانه های جمعی و مطبوعات محلی از کارآفرینی زنان، امنیت اجتماعی برای حضور زنان در بازار، همکاری مدیران روستایی با زنان، وجود صنف یا سازمان پشتیبان زنان کارآفرین.
زیر ساختی	وجود زیرساخت های فیزیکی مناسب روستا یا شهر (جاده ها و راه های ارتباطی)، وجود زیر ساخت های تکنولوژی مناسب در منطقه، وجود نیرو انسانی ماهر، زمینه های افزایش فعالیت های خدماتی، میزان دسترسی به آموزش، میزان دسترسی به ابزار و لوازم مورد نیاز، دسترسی به نهادهای مالی، پوشش خدمات بیمه ای، دسترسی به آب، برق، گاز، تلفن و انرژی، وجود سازمان یا شرکت مشخص برای نظارت و تأیید محصولات.
فردی	آشنایی به قوانین و مقررات کسب و کارهای جدید، تشویق دیگران به استقبال از طرح ها و ایده های نو، آمادگی مواجه شدن با چالش ها و سختی ها، انجام ریسک های مالی و شخصی، آمادگی پول قرض گرفتن از دیگران، ممکن دانستن کاری که دیگران مشکل می دانند، میزان مطالعه روزانه، میزان استفاده از اینترنت و رایانه، فرار نکردن از موقعیت های سخت و مشکل، استقبال از تغییر زندگی و قرار گرفتن در موقعیت های مبهم و نامعلوم، میزان مسئولیت پذیری، اعتقاد به اشتغال زا و درآمد زا بودن فعالیت های غیر کشاورزی، میزان آگاهی از خرید و فروش محصولات منطقه خود، توانایی و استعداد در تشخیص فرصت ها، تجربه راه اندازی یک کار، آشنایی با بازاریابی و امور مربوط به کارآفرینی، کنجکاو، نوآور و داشتن روحیه تهاجمی، اعتقاد به تغییر سرنوشت، پذیرش شکست و ناکامی، آشنایی به تجارت و قوانین مالیاتی رایج، توانایی مالی جهت ایجاد کسب و کار، اقدام به فعالیت های اقتصادی در زمان کودکی، اقدام به کارهای جدید و ابتکاری، خوداتکّایی، مقبولیت نزد دیگران، حس کمک به دیگران.
سیاسی	حمایت سازمان های دولتی، فعالیت دهیاری ها یا شهرداری جهت ایجاد و گسترش کار آفرینی زنان، همکاری بخش دولتی در زمینه سرمایه گذاری کسب و کارهای جدید، وجود سازمان های محلی (نظیر صندق های قرض الحسنه) در سطح روستا، ارائه خدمات حمایتی از سوی دولت، میزان تناسب ضوابط کارآفرینی با مقتضیات محلی، حمایت از اتحادیه صنایع دستی زنان و توانمند کردن آن.

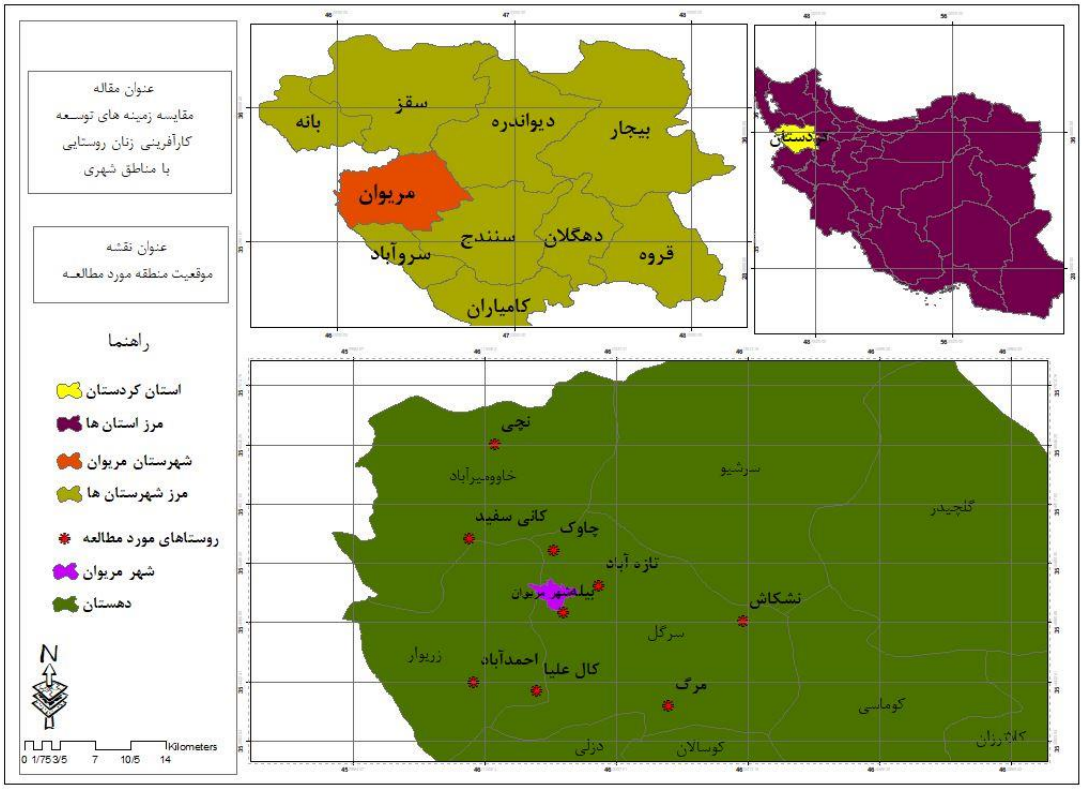
مأخذ: (بشیراحسن و همکاران، ۱۳۹۶؛ تقدیسی و همکاران، ۱۳۹۴؛ ایزدی و همکاران، رضایی و همکاران، ۱۳۹۶؛ ۱۳۹۵؛ فراهانی و حاجی حسینی، ۱۳۹۲؛ حسین نیا و همکاران، ۱۳۹۳؛ رضوانی و نجارزاده، ۱۳۸۷؛ مطیعی لنگرودی و همکاران، ۱۳۹۱؛ حسینی نیا و فلاحی، ۱۳۹۶؛ جمیعی و همکاران، ۱۳۹۵؛صفری علی اکبری و صادقی، ۱۳۹۶؛ طغرایی و همکاران، ۱۳۹۵؛ دابسون* ۲۰۰۳؛ ساکسنا† ۲۰۱۲؛ آنگلا داویس، ۲۰۱۱؛ هیونجونگ جو، ۲۰۱۱؛ آر. سیوانی، ۲۰۱۴؛ افرین، ؛۲۰۱۰).

شهرستان مریوان در استان کردستان و در ۱۳۵ کیلومتری باختر سنندج قرار دارد. این شهرستان از شمال به سقز و عراق، از جنوب به پاوه، از شرق به سنندج و از مغرب به عراق منتهی شده است (نجفی، ۱۳۶۹: ۵۸۵). طبق آخرین تقسیمات کشوری شهرستان مریوان دارای ۳ بخش، ۳ شهر، ۶ دهستان و ۱۵۱ آبادی دارای سکنه است. طبق آخرین سرشماری صورت گرفته در سال ۱۳۹۵، جمعیت شهرستان

* Dabson
† Saxena

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

مریوان ۱۹۵۲۶۳ نفر بوده که از این تعداد ۱۵۱۱۸۸ نفر ساکن در نقاط شهری و ۴۴۰۷۴ نفر در نقاط روستایی ساکن بوده اند. که از جمعیت ساکن در نقاط روستایی شهرستان ۲۱۲۴۲ نفر را زنان و ۲۲۸۳۲ نفر را مردان تشکیل داده اند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵).

شکل ۱. نقشه موقعیت محدوده مورد مطالعه

۴) یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

بررسی ویژگی های فردی پاسخ دهندگان نشان می دهد، با توجه به عنوان مقاله تمامی پاسخ دهندگان زن بوده اند. وضعیت سنی پاسخ دهندگان در نواحی روستای ۲۲ درصد پاسخگویان در سن ۱۵-۲۵ سال، ۴۲ درصد پاسخگویان در سن ۳۵-۲۵ سال، ۲۸ درصد پاسخگویان در سن ۴۵-۳۵ سال، ۶ درصد پاسخگویان در سن ۵۵-۴۵ سال و ۰،۰ درصد در سن ۵۵-۶۵ سال می باشد. در نواحی شهری نیز ۲۱ درصد پاسخگویان در سن ۲۵-۱۵ سال، ۳۲ درصد پاسخگویان در سن ۳۵-۲۵ سال، ۳۳ درصد پاسخگویان در سن ۴۵-۳۵ سال، ۱۰ درصد پاسخگویان در سن ۵۵-۴۵ سال و ۱ درصد در سن ۵۵-۶۵ سال می باشد. در زمینه وضعیت تأهل در نواحی روستایی ۵۱ درصد مجرد و ۴۹ درصد متأهل و در شهر نیز ۶۶ درصد مجرد و ۳۴ درصد متأهل می باشند. از نظر تحصیلات در نواحی روستایی ۳۱ درصد زیر دیپلم، ۴۶ درصد دیپلم، ۲۳ درصد فوق دیپلم و ۰ درصد لیسانس، در نواحی شهری نیز ۱۳ درصد زیر دیپلم، ۲۶ درصد دیپلم، ۳۷ درصد فوق دیپلم و ۲۲ درصد لیسانس بوده اند. در زمینه وضعیت شغلی در

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

نواحی روستایی ۲۹ درصد خانه دار، ۴۳ درصد کشاورز، ۷ درصد کارمند دولت، ۲ درصد شغل آزاد و ۱۶ درصد سایر، در شهر مریوان نیز ۲۱ درصد خانه دار، ۲۹ درصد کارمند دولت، ۳۵ درصد شغل آزاد و ۱۳ درصد سایر بوده است. در زمینه رضایت شغلی نیز در نواحی روستایی ۳۰ درصد خیلی کم، ۴۱ درصد کم، ۱۹ درصد تا اندازه ایی، ۵ درصد زیاد و ۳ درصد خیلی زیاد، در شهر مریوان نیز ۲۴ درصد خیلی کم، ۳۰ درصد کم، ۲۳ درصد تا اندازه ایی، ۲۱ درصد زیاد و ۰ درصد خیلی زیاد بوده است.

جدول ۵. مشخصات فردی پاسخ دهندگان

ویژگی های فردی پاسخگویان												
وضعیت سنی در نواحی روستایی			وضعیت سنی در شهر مریوان		وضعیت تأهل در نواحی روستایی			وضعیت تأهل در شهر				
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		درصد	فراوانی		درصد	فراوانی		
۲۵-۱۵	۰/۲۲	۲۵	۰/۲۱	۴۳	مجرد	۰/۵۱	۵۹	مجرد	۰/۶۶	۱۲۴		
۳۵-۲۵	۰/۴۲	۴۸	۰/۳۲	۶۲	متأهل	۰/۴۹	۵۴	متأهل	۰/۳۴	۶۵		
۴۵-۳۵	۰/۲۸	۳۲	۰/۳۳	۶۴	سطح تحصیلات روستایی			سطح تحصیلات شهری				
۵۵-۴۵	۰/۶	۷	۰/۱۰	۲۰		درصد	فراوانی		درصد	فراوانی		
۶۵-۵۵	۰/۰	۱	۱/۱	۲	زیر دیپلم	۰/۳۱	۳۴	زیر دیپلم	۰/۱۳	۲۵		
					دیپلم	۰/۴۶	۵۲	دیپلم	۰/۲۶	۵۰		
وضعیت شغلی روستاییان			وضعیت شغلی شهرنشینان		فوق دیپلم	۰/۲۳	۲۶	فوق دیپلم	۰/۳۷	۷۱		
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	لیسانس	۰/۰	۱	لیسانس	۰/۲۲	۴۳		
خانه دار	۰/۲۹	۳۳	۰/۲۱	۴۰	رضایت شغلی روستاییان			رضایت شغلی شهرنشینان				
کشاورز	۰/۴۳	۴۹	-	-		درصد	فراوانی		درصد	فراوانی		
کارمند دولت	۰/۷	۹	۰/۲۹	۵۶	خیلی کم	۰/۳۰	۳۵	خیلی کم	۰/۲۴	۴۶		
شغل آزاد	۰/۲	۳	۰/۳۵	۶۸	کم	۰/۴۱	۴۷	کم	۰/۳۰	۵۷		
سایر	۰/۱۶	۱۹	۰/۱۳	۲۵	تا اندازه ایی	۰/۱۹	۲۱	تا اندازه ایی	۰/۲۳	۴۵		
					زیاد	۰/۵	۶	زیاد	۰/۲۱	۴۰		
					خیلی زیاد	۰/۳	۴	خیلی زیاد	۰/۰	۱		

یافته‌های استنباطی

نتایج آزمون تی تک نمونه ای و مقایسه میانگین بین شهر و روستا در ۵ ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیرساختی، فردی و سیاسی را نشان می دهد. با توجه به دامنه طیفی زمینه های توسعه کارآفرین زنان روستایی با مناطق شهری (بین ۱ تا ۵ براساس طیف لیکرت) و با در نظر گرفتن میانگین نظری (۳)، تفاوت در سطح آلفای ۰,۰۵ (۰,۰۰۰ sig=) معنادار است. در بعد اقتصادی زمینه های توسعه کارآفرینی زنان میانگین هر دو سکونتگاه (روستا و شهر) کمتر از حد مطلوب و حد متوسط بوده است. در بعد اجتماعی شهر با میانگین ۳,۱۲ بیشتر از حد مطلوب بوده و نواحی روستایی با میانگین ۲,۳۵ کمتر از حد مطلوب می باشد. در بعد زیر ساختی نیز شهر با میانگین ۳,۴۱ بیشتر از حد مطلوب بوده و نواحی روستایی با میانگین ۲,۴۷ کمتر از حد مطلوب بوده است. در زمینه بعد فردی هر دو سکونتگاه شهری و

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

روستایی در وضعیت مطلوب بوده میانگین این دو به ترتیب ۳,۹۶ و ۳,۰۴ می باشد. همچنین در زمینه بعد سیاسی میانگین هر دو سکونتگاه (روستا و شهر) کمتر از حد مطلوب و حد متوسط بوده است. از دلایل عمده این مسائل را می توان نهادینه نشدن اشتغال و فعالیت های اجتماعی زنان در جوامع بویژه روستاها دانست که از دیدگاه های جنسیتی و سنت های نادرست موجود در جامعه و خانواده ها سرچشمه گرفته است. این مسئله خود موجب عدم اعتماد به نفس و نداشتن روحیه ریسک پذیری، عدم توانایی برقراری ارتباط با محیط و دیگران در زنان و دختران شده، از طرف دیگر عدم حمایت مالی از جانب خانواده، عدم امنیت زنان، عدم پذیرش زنان از سوی فرهنگ بویژه در مناطق روستایی، وجود نگرش منفی نسبت به فعالیت های زنان و ... زمینه را برای زنان و دختران این منطقه دشوار کرده است.

جدول ۶. نتایج آزمون t مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری

ابعاد	سگونتگاه	میانگین	انحراف معیار	شاخص t	سطح معناداری	سطح اطمینان ۹۵	
						حد پایین	حد بالا
اقتصادی	روستا	۱/۳۰۹۸	۲۳۱۲۴.	-۲.۴۲۸	۰۰۰.	۲۵۰۱-.	۲۷۱۱-.
	شهر	۲/۳۰۴۳	۳۸۷۶۱.	-۲,۸۲۱	۰۰۰.	۲۴۰۱-.	۲۱۱۱-.
اجتماعی	روستا	۲/۳۵۵۱	۳۹۱۶۷.	-۲,۳۷۱	۰۰۰.	-۲۵۹۸.	-۲۲۵۴.
	شهر	۳/۱۲۸۶	۳۷۹۱۱.	۲,۷۱۱	۰۰۰.	۲۶۳۲.	۲۲۲۵.
زیرساختی	روستا	۲/۴۷۸۱	۵۷۳۲۱.	۱,۶۵۵	۰۰۰.	۳۳۷۶-.	۲۷۵۷-.
	شهر	۳/۴۱۴۹	۳۷۹۱۱.	۴,۷۲۴	۰۰۰.	۰۷۰۳.	۱۰۴۹.
فردی	روستا	۳/۰۴۶۳	۳۳۸۷۶.	۳,۶۴۵	۰۰۰.	۲۶۳۲.	۲۲۲۵.
	شهر	۳/۹۶۸۰	۴۰۵۲۱.	۵,۱۳۴	۰۰۰.	۱۶۰۲.	۲۲۳۷.
سیاسی	روستا	۱/۰۸۶۳	۲۶۸۷۶.	۲,۹۹۱	۰۰۰.	۱۵۰۱-.	۲۳۴۶-.
	شهر	۲/۳۲۹۸	۲۷۱۲۱	۳,۶۷۲	۰۰۰.	۱۹۳۲-.	۲۴۱۲-.

جدول شماره ۷، نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی (نواحی روستایی با توجه به فاصله از شهر به ۳ گروه نزدیک، متوسط و دور تقسیم شده اند) با مناطق شهری را نشان می دهد. با توجه به مقدار sig در متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، زیرساختی، فردی و سیاسی میانگین این ابعاد در روستاهای با فاصله های مختلف و همچنین شهر مریوان، تفاوت معناداری وجود دارد. برای مشخص کردن اینکه این اختلاف بین کدام دو گروه وجود دارد، در جدول مقایسه های چندگانهٔ آزمون توکی برای هر سه ترکیب متفاوت از گروه ها در جدول ۸ ارائه شده است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

جدول ۷. تحلیل واریانس در آزمون ANOVA

ابعاد		مجموع مربعات	درجهٔ آزادی	مجموع میانگین	F	سطح معناداری
اقتصادی	بین گروه ها	۳.۵۱۸	۳	۱,۶۵۴	۱۸,۶۶۷	۰۰۰.
	در داخل گروه ها	۶۶.۸۸۱	۲۹۸	۰۸۳.		
	جمع	۷۳.۱۸۹	۳۰۱			
اجتماعی	بین گروه ها	۲.۷۶۵	۳	۱,۶۵۴	۵,۲۳۴	۰۰۰.
	در داخل گروه ها	۱۵۶,۱۸۰	۲۹۸	۰۸۳.		
	جمع	۱۵۲,۱۱۳	۳۰۱			
زیر ساختی	بین گروه ها	۷,۳۸۷	۳		۳۱,۵۶۷	۰۰۰.
	در داخل گروه ها	۱۰۴,۸۵۵	۲۹۸	۱,۲۶۷		
	جمع	۱۱۳,۳۴۱	۳۰۱	۲۰۶.		
فردی	بین گروه ها	۱,۱۸۳	۳	۴,۲۴۳	۲,۳۴۳	۰۰۰.
	در داخل گروه ها	۲۷۲,۲۴۶	۲۹۸	۱۲۸.		
	جمع	۲۷۳,۴۲۸	۳۰۱			
سیاسی	بین گروه ها	۶,۵۴۴	۳	۱,۳۴۶	۵,۳۶۲	۰۰۰.
	در داخل گروه ها	۲۴۲,۳۴۵	۲۹۸	.۰۳۸		
	جمع	۲,۴۸۰,۸۸۹	۳۰۱			

زمینه های توسعه کارآفرینی زنان در هر یک از گروه های روستایی و شهر مریوان به تفکیک ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیرساختی، فردی و سیاسی در فاصله های مختلف محاسبه شده است. با توجه به میانگین بدست آمده در بین سه گروه روستایی در فاصله های نزدیک، متوسط، دور و شهر مریوان مشخص می شود که در همه ابعاد مورد مطالعه شهر مریوان بیشترین اخلاف را با گروه های دیگر یعنی گروه های روستایی دارد.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

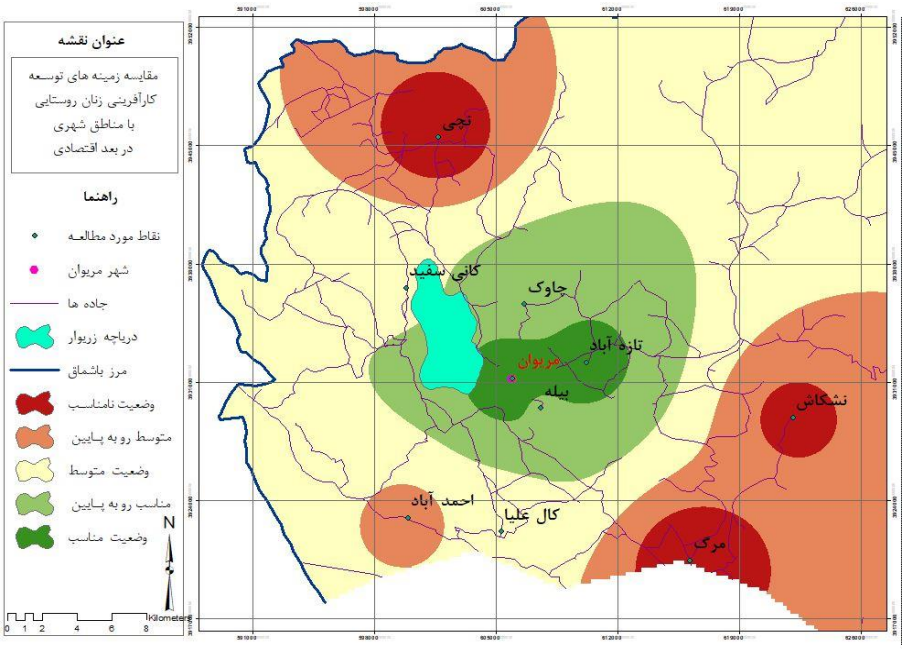
جدول ۸. مقایسه های چندگانه در آزمون ANOVA

	روستا		اختلاف میانگین	خطای استاندارد	سطح معنی داری		روستا		اختلاف میانگین	خطای استاندارد	سطح معنی داری
اقتصادی	نزدیک	متوسط	۰۲۷۹۳.	۰۷۲۶۵/	۰۰۰.	زیر ساختی	دور	نزدیک	۰۲۳۶۹.	۰۶۶۰۲/	۰۰۰.
		دور	۰۷۲۳۹.	۰۶۵۵۶/	۰۰۰.			متوسط	۰۲۱۹۷.	۰۸۱۹۰/	۰۰۰.
		شهر	۱۵۱۵۷.	۰۴۴۰۷/	۰۰۰.			شهر	۱۲۸۵۶.	۰۵۷۶۷/	۰۰۰.
	متوسط	نزدیک	۰۲۷۹۳.	۰۷۲۶۵/	۰۰۰.		شهر	نزدیک	۰۵۲۲۵.	۰۴۳۳۸/	۰۰۰.
		دور	۰۴۴۴۶.	۰۸۱۳۳/	۰۰۰.			متوسط	۰۵۰۵۳.	۰۶۵۷۲/	۰۰۰.
		شهر	۱۷۹۵۰.	۰۶۵۲۷/	۰۰۰.			دور	۰۲۸۵۶.	۰۵۷۶۷/	۰۰۰.
	دور	نزدیک	۰۷۲۳۹.	۰۶۵۵۶/	۰۰۰.	مردی	نزدیک	متوسط	۰۷۲۳۹.	۰۴۳۲۹/	۰۰۰.
		متوسط	۰۴۴۴۶.	۰۸۱۳۳/	۰۰۰.			دور	۰۳۶۸۷.	۰۳۹۰۷/	۰۰۰.
		شهر	۰۱۱۴۸۴	۰۵۷۲۷/	۰۰۰.			شهر	۱۱۰۶۳.	۰۲۶۲۶/	۰۰۰.
	شهر	نزدیک	۰۵۱۵۷.	۰۴۴۰۷/	۰۰۰.		متوسط	نزدیک	۰۷۲۳۹.	۰۴۳۲۹/	۰۰۰.
		متوسط	۰۷۹۵۰.	۰۶۵۲۷/	۰۰۰.			دور	۰۲۵۵۲.	۰۳۸۴۷/	۰۰۰.
		دور	۰۰۱۳۸۴	۰۵۷۲۷/	۰۰۰.			شهر	۱۶۱۷۶.	۰۳۸۸۹/	۰۰۰.
اجتماعی	نزدیک	متوسط	۰۴۱۵۴.	۰۷۳۴۹/	۰۰۰.		دور	نزدیک	۰۳۶۸۷.	۰۳۹۰۷/	۰۰۰.
		دور	۰۰۹۶۴.	۰۶۶۳۲/	۰۰۰.			متوسط	۰۲۵۵۲.	۰۳۸۴۷/	۰۰۰.
		شهر	۱۸۲۷۵.	۰۴۴۵۸/	۰۰۰.			شهر	۱۲۶۳۴.	۰۳۴۱۳/	۰۰۰.
	متوسط	نزدیک	۰۴۱۵۴.	۰۷۳۴۹/	۰۰۰.		شهر	نزدیک	۰۱۰۶۳.	۰۲۶۲۶/	۰۰۰.
		دور	۰۳۱۹۱.	۰۸۲۲۷/	۰۰۰.			متوسط	۰۶۱۷۶.	۰۳۸۸۹/	۰۰۰.
		شهر	۱۴۱۳۱.	۰۶۶۰۲/	۰۰۰.			دور	۰۳۶۳۴.	۰۳۴۱۳/	۰۰۰.
	دور	نزدیک	۰۰۹۶۴.	۰۶۶۳۲/	۰۰۰.	سیاسی	نزدیک	متوسط	۰۳۵۷۴.	۰۹۰۵۶/	۰۰۰.
		متوسط	۰۳۱۹۱.	۰۸۲۲۷/	۰۰۰.			دور	۰۹۷۶۹.	۰۸۱۷۲/	۰۰۰.
		شهر	۱۷۳۱۱.	۰۵۷۹۳/	۰۰۰.			شهر	۱۶۵۸۳.	۰۵۳۹۳/	۰۰۰.
	شهر	نزدیک	۰۸۲۷۵.	۰۴۴۵۸/	۰۰۰.		متوسط	نزدیک	۰۳۵۷۴.	۰۹۰۵۶/	۰۰۰.
		متوسط	۰۴۱۴۱.	۰۶۶۰۲/	۰۰۰.			دور	۰۶۱۹۴.	۰۰۰۰۰/۰	۰۰۰.
		دور	۰۷۲۱۱.	۰۵۷۹۳/	۰۰۰.			شهر	۰۳۵۷۴.	۰۸۱۳۵/	۰۰۰.
زیر ساختی	نزدیک	متوسط	۰۰۱۷۲.	۰۷۳۱۶/	۰۰۰.		دور	نزدیک	۰۹۷۶۹.	۰۸۱۷۲/	۰۰۰.
		دور	۰۲۳۶۹.	۰۶۶۰۲/	۰۰۰.			متوسط	۰۶۱۹۴.	۰۰۰۰۰/۰	۰۰۰.
		شهر	۰۵۲۲۵.	۰۴۳۳۸/	۰۰۰.			شهر	۰۳۵۷۴.	۰۷۱۳۸/	۰۰۰.
	متوسط	نزدیک	۰۰۱۷۲.	۰۷۳۱۶/	۰۰۰.		شهر	نزدیک	۰۶۵۸۳.	۰۵۳۹۳/	۰۰۰.
		دور	۰۲۱۹۷.	۰۸۱۹۰/	۰۰۰.			متوسط	۰۹۷۶۹.	۰۸۱۳۵/	۰۰۰.
		شهر	۰۵۰۵۳.	۰۶۵۷۲/	۰۰۰.			دور	۰۶۱۹۴.	۰۷۱۳۸/	۰۰۰.

با توجه به تحلیل فضایی انجام شده در نرم افزار ARCGIS بر اساس روش درون یابی IDW، مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد اقتصادی به این صورت است که شهر مریوان بیشترین زمینه ها را نسبت به مناطق روستایی دارد. به عبارتی شهر مریوان در وضعیت مناسب، روستاهای نزدیک شهر مریوان(تازه آباد، بیله و چاوک) در وضعیت مناسب رو به پایین، روستای کال علیا در وضعیت متوسط، روستای احمد آباد در وضعیت متوسط رو به پایین و روستاهای نشکاش، مرگ و نچی در وضعیت نامناسب قرار دارند. مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد اجتماعی به این صورت است که شهر مریوان و روستاهای نزدیک(تازه آباد، بیله و چاوک) وضعیت بهتری نسب به سایر مناطق دارند. از طرفی روستای کانی سفید، کال علیا و احد آباد در وضعیت متوسط، روستاهای نشکاش و نچی در وضعیت متوسط رو به پایین و روستای مرگ در وضعیت نامناسب قرار دارد.مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد فردی، شهر مریوان بیشترین زمینه ها را نسبت به مناطق روستایی دارد. روستای بیله در وضعیت متوسط، روستاهای تازه

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

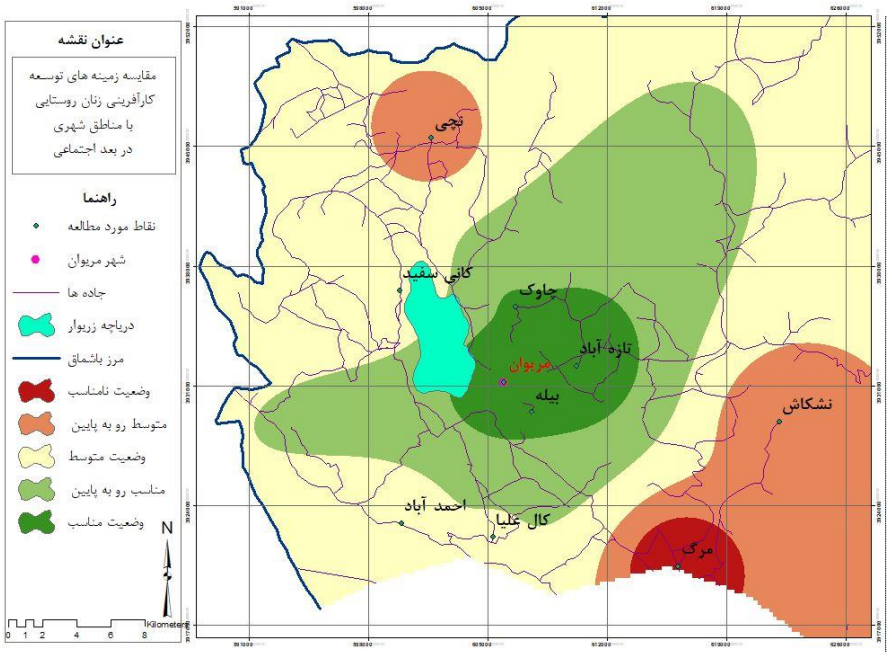
آباد، چاوک و کانی سفید در وضعیت متوسط رو به پایین و روستاهای نشکاش، مرگ، کال علیا، احمد آباد و نچی در وضعیت نامناسب قرار دارند. مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد زیرساختی نشان می دهد که شهر مریوان بیشترین زمینه ها را نسبت به مناطق روستایی دارد. روستای تازه آباد و بیله در وضعیت مناسب رو به پایین، روستای کال علیا در وضعیت متوسط، روستاهای مرگ و احمد آباد در وضعیت متوسط رو به پایین و روستاهای نشکاش، نچی و کانی سفید در وضعیت نامناسبی قرار دارند. مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد سیاسی نشان می دهد که شهر مریوان بیشترین زمینه ها را نسبت به مناطق روستایی دارد. روستاهای بیله، تازه آباد و چاوک در وضعیت متوسط رو به پایین و روستاهای نچی، نشکاش، مرگ، کال علیا، احمد آباد و نچی در وضعیت نامناسبی قرار دارند.

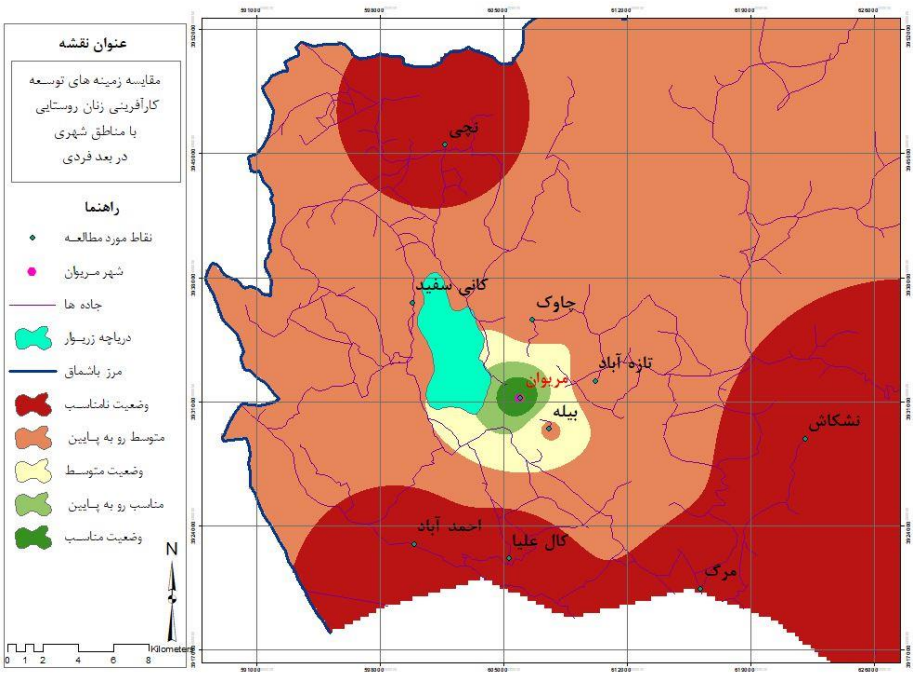

شکل ۲. مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد اقتصادی

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

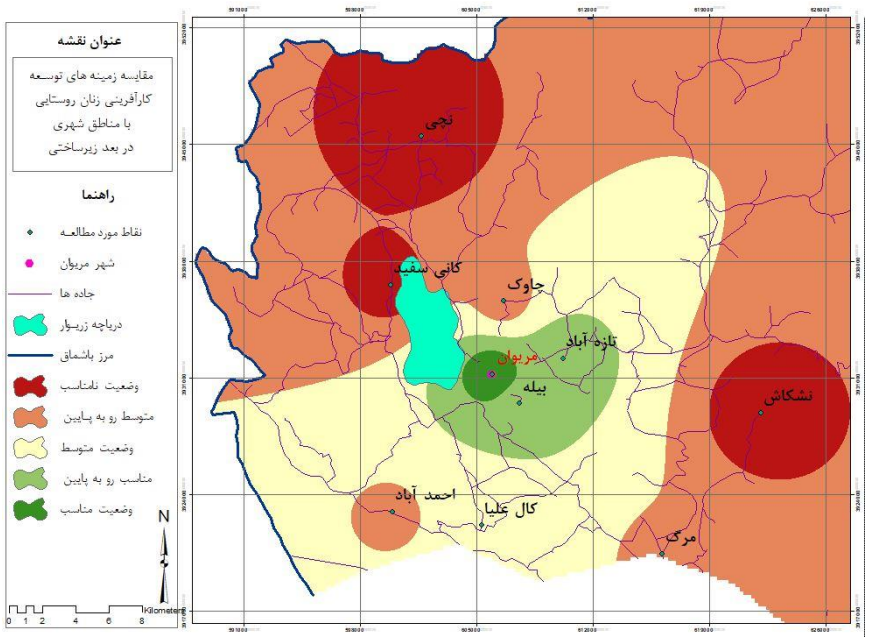

شکل ۳.مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد اجتماعی

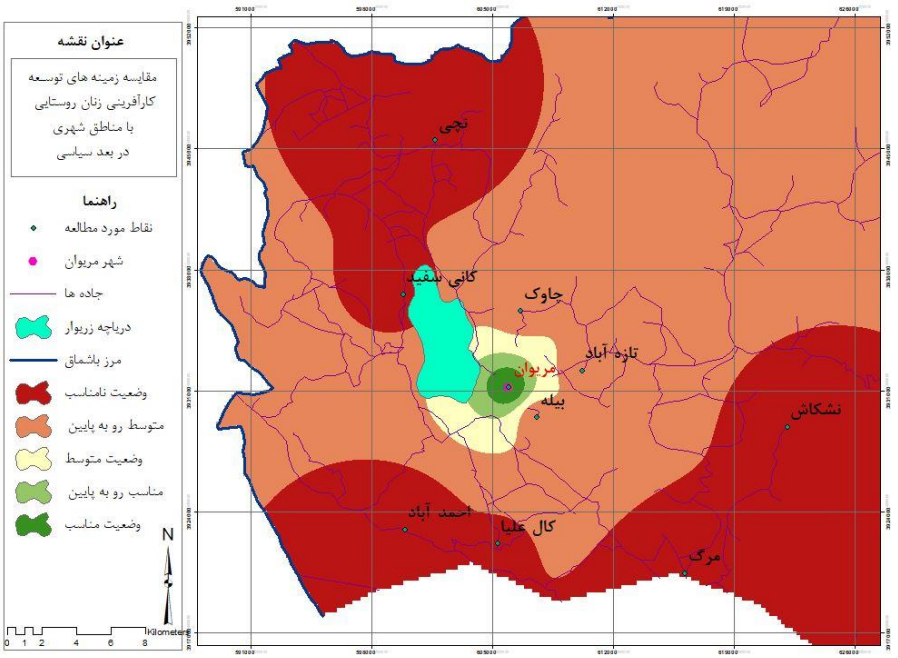

شکل ۴.مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد فردی

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

شکل۵. مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد زیرساختی

شکل ۶. مقایسه زمینه های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در بعد سیاسی

۵) نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر مقایسه زمینه‌های توسعه کارآفرینی زنان روستایی با مناطق شهری در شهرستان مریوان می باشد، که این زمینه ها در بعد اقتصادی با ۱۰ شاخص، در بعد اجتماعی با ۸ شاخص، در بعد زیرساختی با ۹ شاخص، در بعد فردی با ۲۶ شاخص و در بعد سیاسی با ۶ شاخص مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته اند. با توجه به یافته های پژوهش در بعد اقتصادی و سیاسی زمینه های

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

توسعه کارآفرینی زنان در هر دو سکونتگاه منطقه مورد مطالعه، یعنی نواحی روستایی و شهر مریوان در حد مطلوبی نمی باشد. دلایل این امر را می توان عدم سرمایه گذاری های خصوصی جهت ایجاد کسب وکارها در منطقه، عدم وجود بانک ها و موسسات ارائه دهنده وام ها و اعتبارهای مالی در نواحی روستایی، وجود فقر شدید در منطقه بویژه مناطق روستایی، عدم ریسک پذیری و مخاطره پذیری اقتصادی افراد، عدم حمایت سازمان های دولتی، عدم فعالیت دهیاری ها یا شهرداری جهت ایجاد و گسترش کار آفرینی زنان، عدم همکاری بخش دولتی در زمینه سرمایه گذاری کسب وکارهای جدید و ... نام برد، اما به مراتب مناطق شهری وضعیت بهتری نسبت به مناطق روستایی دارند. این یافته ها با مطالعه ایی که Sivanesan در سال ۲۰۱۴ با عنوان مقایسه کارآفرینی زنان روستایی با شهری؛ چشم انداز ها و چالش ها در هند انجام داده است و همچنین با مطالعات Robinson و همکاران(۲۰۰۴)، راسخی و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت دارد. در دو بعد اجتماعی و زیرساختی نیز شهر مریوان وضعیت مطلوب تری نسبت به نواحی روستایی دارد. دلیل این امر را می توان عدم مشارکت زنان در تشکل ها، اتحادیه ها و اصناف در حوزه کسب و کار، عدم وجود زمینه های آموزشی در ارتباط با کارآفرینی در نواحی روستایی، عدم وجود امنیت اجتماعی برای حضور زنان در بازار، عدم همکاری مدیران روستایی با زنان، عدم وجود صنف یا سازمان پشتینان زنان کارآفرین، عدم وجود زیر ساخت های تکنولوژی مناسب در روستاها و .... دانست. این یافته ها با مطالعه ای که Angela Davis در سال ۲۰۱۱ با عنوان مقایسه کارآفرینان شهری و روستایی با اولویت نیازهای خدماتی آنان انجام داده است، همچنین با مطالعات Asitik (۲۰۱۵) و Anthopoulou(۲۰۱۰) مطابقت دارد. در زمینه بعد فردی نیز هر دو سکونتگاه ها در وضعیت مطلوبی قرار دارند اما با مقایسه میانگین های این دو نیز باز شهر مریوان وضعیت بهتری نسب به نواحی روستایی دارد(شهر با میانگین ۳,۹۶ و روستاها با میانگین ۳,۰۴). دلیل این امر را نیز می توان وجود ویژگی ها و زمینه های فردی کارآفرینی در افراد منطقه مورد مطالعه مثل، آمادگی مواجه شدن با چالش ها و سختی ها، فرار نکردن از موقعیت های سخت و مشکل، میزان مسئولیت پذیری افراد، خوداتکّایی، مقبولیت نزد دیگران، حس کمک به دیگران و ... دانست. این یافته ها نیز با مطالعه Hyunjeong Joo در سال ۲۰۱۳ با عنوان مقایسه کارآفرینان روستایی و شهری در منطقه کنتاکی انجام داده است، مطابقت دارد. با توجه به آزمون تحلیل واریانس در میانگین ابعاد مورد نظر تفاوت معناداری وجود دارد، همچنین با توجه به آزمون تعقیبی توکی در همه ابعاد مورد مطالعه شهر مریوان بیشترین اخلاف را با گروه های دیگر یعنی گروه های روستایی دارد. با توجه به یافته های تحلیل فضایی پژوهش در نرم افزار ARCGIS، شهر مریوان به نسبت نقاط روستایی مورد مطالعه وضعیت مطلوب تری در زمینه های توسعه کارآفرینی زنان دارد. با توجه به اینکه مناطق روستایی مورد مطالعه وضعیت نامناسبی در این زمینه داشته اند، این مناطق را به تفکیک فاصله از شهر مورد سنجش قرار داده ایم. با توجه به نقشه های GIS روستاهای نزدیک شهر مریوان بویژه بیله و تازه آباد در وضعیت مطلوب تری نسب به سایر نقاط روستایی دارند. دلیل این امر را می توان نزدیکی این روستاها به شهر مریوان و قرار گرفتن در پدیدهٔ خزش شهری دانست. بنابراین برای بهبود زمینه های کارآفرینی در منطقهٔ مورد مطالعه راهکارهایی پیشنهاد می گردد: ۱.کمک های نهادهای

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

دولتی، ارائه وام های بدون بهره یا با بهره پایین توسط بانک ها و کاهش بوروکراسی های اداری برای انجام کسب وکارهای کوچک،۲.افزایش میزان دسترسی به بازار مناسب برای عرضه تولیدات محلی و بومی در منطقه مورد مطالعه، ۳.افزایش اعتماد به نفس از طریق سپردن مسئولیت کارهای اجرایی و گروهی به زنان بویژه زنان روستایی، ۴.حمایت از مشارکت در تشکل ها، اتحادیه ها و اصناف در حوزه کسب و کار در منطقه مورد مطالعه، ۵.ایجاد صنف یا سازمان های مشارکتی، گروهی و نهادهای مردمی جهت جذب زنان کارآفرین بویژه در نواحی روستاییی مورد مطالعه،۶.ایجاد زیر ساخت های تکنولوژی مناسب در منطقه،۷.افزایش میزان دسترسی به آموزش، و میزان دسترسی به ابزار و لوازم مورد نیاز جهت کسب وکار در منطقه مورد مطالعه، ۸.حمایت دهیاری ها یا شهرداری جهت ایجاد و گسترش کار آفرینی زنان در منطقه مورد مطالعه، ۹.همکاری بخش دولتی در زمینه سرمایه گذاری کسب و کارهای جدید در منطقه مورد مطالعه.

۶) منابع

- ایزدی، بنت الهدی، رضائی مقدم، کورش، اسداله پور، علی (۱۳۹۵)، **سازه های موثر و موانع تحقق توسعه کارآفرینی در مشاغل خانگی بخش کشاورزی در مناطق روستایی شیراز**، علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد ۱۲، شماره ۱، صص ۵۱-۳۹.
- بشیراحسن، مسلم، قربانی نژاد، ریباز (۱۳۹۶)، **نقش زنان کارآفرین در توسعه اقتصادی روستایی دهستان خرمرود شهرستان تویسرکان**، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، دوره چهاردهم، شماره ۵۳ صص ۱۰۸-۹۳.
- تقدیسی، احمد، هاشمی، صدیقه، مهدی هاشمی، محمد (۱۳۹۴)، **تحلیل عوامل مؤثر بر در زمینه های توسعه کارآفرینی نواحی روستایی**، جغرافیا و مطالعات محیطی، سال چهارم، شماره ۱۴، صص ۹۸-۸۳.
- حسینی نیا، غلامحسین، فلاحی، هادی (۱۳۹۶)، **عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی (نمونه مطالعه: مناطق روستایی شهرستان منوجان)**، پژوهش های روستایی، دوره هشتم، شماره ۱، صص ۲۲-۳۸.
- حسینی نیا، غلامحسین، یعقوبی فرانی، احمد، سیدین، سید رضا (۱۳۹۳)، **سنجش عوامل مؤثر بر عملکرد کسب و کارهای زنان کارآفرین در روستاهای شهرستان میانه**، زن در توسعه، دورۀ دوازدهم، شماره ۴، صص۵۵۸-۵۴۵.
- جمینی، داود، جمشیدی، علیرضا، کماسی، حسین، هوشنگی، عطا (۱۳۹۵)، **تحلیل موانع توسعه کارآفرینی زنان در نواحی روستایی مورد: روستاهای شهرستان چرداول**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال پنجم، شماره ۴ ، صص ۶۳-۴۵.
- خانی، فضیله، موسوی، سمیه سادات (۱۳۹۴)، **تحلیل جنسیتی در فرآیند پخش کارآفرینی در مناطق روستایی مورد: دهستان سولقان**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال چهارم، شماره ۴ ، صص ۲۲-۱.
- راسخی، بهروز، قنبری موحد، رضوان، علی بیگی، امیر حسین (۱۳۹۷)، **تحلیل عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینان کشاورزی شهری و روستایی استان کرمانشاه**، پژوهش های روستایی، دوره نهم، شماره ۳، صص ۳۵۹-۳۴۶.
- رضوانی، محمدرضا، نجارزاده، محمد (۱۳۸۷)، **بررسی و تحلیل زمینه های کارآفرینی روستاییان در فرایند توسعه ی نواحی روستایی**، توسعه کارآفرینی، سال اول، شماره ۲، صص ۱۸۲-۱۶۱.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

- رضایی، بیژن، نجف پور، هدا، نادری، نادر (۱۳۹۶)، **موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی سبز در شهرستان کرمانشاه**، ، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال ششم، شماره ۲ ، صص ۷۸-۵۹.
- زراعت پیشه، زینب، شفیعی محمد،جعفر، موسوی زاده، فاطمه سادات، صمیمی، خدیجه، کنعانی دوست، بهمن (۱۳۹۶)، **بررسی نقش مهارت های کارآفرینی در توسعه اشتغال زنان روستایی مطالعه موردی: روستاهای شهرستان کازرون**، مهارت آموزی، دوره چهارم، شماره ۱۳، صص ۱۱۱-۱۲۴.
- شاطریان، محسن، نصرآبادی، زهرا، منصوریان، فاطمه (۱۳۹۶)، **تحلیل موانع کارآفرینی زنان روستایی در شهرستان کاشان**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال ششم، شماره ۳ ، صص ۱۹۶-۱۸۱.
- صفری علی اکبری، مسعود، صادقی، حجت اله (۱۳۹۶)، **تحلیل عوامل زمینه ساز ایجاد رشد کارآفرینی روستایی مورد: بخش دهدز در شهرستان ایذه، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی**، سال ششم، شماره ۲ ، صص ۱۱۸-۹۷.
- طغرایی، محمد تقی، رضوانی، مهران، مبارکی، محمد حسن، یداللهی فارسی، جهانگیر، میرزایی، زینب (۱۳۹۵)، **شناسایی عوامل محیطی مؤثر بر کارآفرینی فرهنگی در صنایع دستی عشایری**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال پنجم، شماره ۳ ، صص ۳۶-۱۹.
- فراهانی، حسین، رسولی نیا، زکیه، اصدقی سراسکانرود (۱۳۹۳)، **عوامل اثرگذار بر رشد کارآفرینی در نواحی روستایی مورد: دهستان جابرانصار در شهرستان آبدانان**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال سوم، شماره ۳ ، صص ۱۶-۱.
- فراهانی، حسین، حاجی حسینی، سمیرا (۱۳۹۲)، **ارزیابی ظرفیت های نواحی روستایی برای توسعهٔ کارآفرینی و توانمندسازی روستاییان مطالعهٔ موردی: روستاهای بخش شال شهرستان بوئین زهرا**، پژوهش های روستایی، دورهٔ چهارم، شمارهٔ ۴، صص ۷۱۵-۷۴۸.
- قدیری معصوم، مجتبی، چراغی، مهدی، کاظمی، نسرین، زارع، زهره (۱۳۹۳)، **تحلیل موانع توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی مورد: دهستان غنی بیگلو، شهرستان زنجان**، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال سوم، شماره ۱ ، صص ۱۷-۳.
- غفاری گیلانده، عطا، افروز، بهنوش (۱۳۹۳)، **مدلسازی ارزیابی عملکرد مدیریت شهری در بسترسازی برای کارآفرینی با استفاده از منطق فازی(مورد مطالعه: شهر اردبیل)**، توسعه کارآفرینی، دوره ۷، شماره ۳، صص ۵۶۸-۵۴۹.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن، قدیری معصوم، مجتبی، دادورخانی، فضیله، یداللهی فارسی، جهانگیر، ترکاشوند، زهرا (۱۳۹۱)، **تبیین عوامل مؤثر بر توانمندسازی روستاییان در توسعه ی کارآفرینی (مطالعه ی موردی: بخش های زند و سامن شهرستان ملایر)**، پژوهش های جغرافیای انسانی، شماره ی ۸۰ ، صص ۱۳۸-۱۱۹.

- Ashomre, C., 2004, **Criteria for youth entrepreneurship**, Education, Columbus.
- Afza, T., Bin Mohd Osman, M., Amir Rashid, M., 2010, **Enterprising Behavior of Enterprise-less Rural Women Entrepreneurs of Khyber Pukhtan Khawa of Pakistan**, European Journal of Social Sciences, VOL. 18, No 1, PP. 109-119.
- Afrin, SH., Islam, N., Uddin Ahmed, SH., 2010, **Micro Credit and Rural Women Entrepreneurship Development in Bangladesh: A Multivariate Model**, International Journal of Business and Management, VOL. 16, No 1, PP. 1-22.
- Anthopoulou, T., 2010, **Rural women in local agro-food production: Between entrepreneurial initiatives And family srategies: A study in Greece**, Journal of rural studies, VOL. 26, No. 4, PP.1-10.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

- Asitik, A. J., 2015, **Culture And rural entrepreneurship In northern Ghana**, Humanities And Social Sciences Review, VOL.4 No. 2, PP. 239-252.
- Bruin, A., Brush, C.G., And Welter, F, 2007, **Advancing a Framework for Coherent Research on Women's Entrepreneurship**, Entrepreneurship Theory and Practice, VOL. 31, No 3, PP.323-339.
- Bosma, N., Sternberg, R., 2014, **Entrepreneurship as an urban event? Empirical evidence from European cities,** Regional Studies, VOL. 48, No 6, PP. 1016-1033.
- Bird, S.R., Sapp, S.G., Lee, M.Y., 2001, **Small Business Success in Rural Communities: Explaining the Sex Gap**, Rural Sociology, PP. 507-531.
- Birch, D., 2001, J**ob Creation in America: How Our Smallest Companies Put the Most People to Work. New York**, Free Press; London, Collier Macmillan.
- Baum, J. A., Oliver C., 2003, **Institutional Embeddedness and the Dynamics of Organizational Populations**, American Sociological Review, VOL. 17, No. 57, PP. 540-559.
- Carrington, C, 2009, **Women Entrepreneurs**. Journal of Small Business and Entrepreneurship, VOL. 19, NO. 2, PP. 83-94.
- Cutter, S.L., Barnes, L., Berry, M., Burton, C., Evans, E., Tate, E., Webb, J., 2008, **A place-based model for understanding community resilience to natural disaster**, Global Environmental Change, VOL. 18, No. 4, PP. 560-598.
- Chrisman, J. J., 2002, **The influence of outside-generated knowledge resources on venture creation**, Journal of Small Business Management, VOL. 38, No. 4, PP. 17-42.
- Chrisman, J.J., McMullan, W.E., 2006, **Outsider Assistance as a Knowledge Resource for New Venture Survival**, Journal of Small Business Management, VOL. 42, No 3, PP. 229-244.
- Dabson, B., 2007, **Supporting Rural Entrepreneurship in the center for the study of Rural America, Policy Options for a New Rural America. Kansas City**, MO: Federal Reserve Bank of Kansas City, PP.35-47.
- Davis, A., 2011, **Rural and urban women entrepreneurs: A comparison of service needs and delivery methods priorities**, Journal of Business Science and Applied Management, VOL. 6, No. 2, PP. 1-16.
- Djivre, J, 2008, **Female Entrepreneurs of the North: Breaking Ground**, Curren Research.
- Gartner, W. B., N. M., Carter, Reynolds P. D., 2010, **Entrepreneurial Behavior: Firm Organizing Processes**, Handbook of Entrepreneurship Research, VOL. 5, PP. 99-127.
- Green, A., Chaganti, F., 2003, **Levels of Resources for Ethnic Entrepreneurs**, Structure and process, VOL. 4, No. 11, PP. 59-74.
- Gladwin, C.H., Long, B.F., Zimet, D.J, 2007, **Rural entrepreneurship: One key to rural revitalization**, American Journal of Agricultural Economics, VOL. 71, No. 5, PP. 1305-1314.
- Hisrich, R. D., 2006, **Performance in entrepreneurial ventures: does gender matter?**, Frontiers of Entrepreneurship Research, PP. 1-83.
- Hisrich Robert, D. Peters M. P., Shepherd, D. A., 2005, **Entrepreneurship**, sixth Edition, Published by Mc Graw Hill/Irwin, New York, America.
- Joo, H., 2013, **Comparative analysis of rural and urban start-up Entrepreneurs**, Agricultural Economics, Theses and Dissertations Agricultural Economics, PP. 1-89.
- Marshall, M. I., Samal. A., 2006, **The Effect of Human and Financial Capital on the Entrepreneurial Process: An Urban-Rural Comparison of Entrepreneurs in Indiana**, Presentation at the American Agricultural Economics Association Annual Meeting.
- McMullen, J.S., Shepherd, D. A., 2006, **Entrepreneurial Action and the Role of Uncertainty in the Theory of Entrepreneur**, the Academy of Management Review, VOL. 31, NO. 1, PP. 132-152.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]

- Mishra, S., 2014, **Self Help Group: Change Agent for Rural Women Empowerment and Entrepreneurship Development in Rural Odisha**, International Journal of Research and Development - A Management Review, VOL. 3, No 3, PP. 6-14.
- Patel B., Chavda K., 2013, **Rural Entrepreneurship in India: Challenge and Problems**, International Journal of Advance Research in Computer Science and Management Studies, VOL. 1, No 2, PP. 121-146
- Petridou, E. And Glaveli, N., 2008, **Rural women entrepreneurship within co-operatives: Training support**, Gender in Management, VOL. 9, No. 23, PP. 262–277.
- Petrin, T., 1994, **Entrepreneurship as an economic force in rural development**, Keynote paper presented at the Seventh FAO/REU International Rural Development Summer School, Herrsching, Germany, PP. 8 – 14.
- Pietro F.P., 2007, **Technological Change and Population Growth**, Journal of Economic Growth, VOL. 3, No. 27, PP. 283–31.
- Porter, M. E., 2003, **The Competitive Advantage of Nations**, New York: Free Press.
- Reagan B., 2002, **Are high-growth entrepreneurs building the rural economy?**, Center for the Study of Rural America, Kansas City, Mo: Federal Reserve Bank of Kansas City.
- Robinson, J.A., 2004, Navigating Social and Institutional Barriers to Markets: How Social Entrepreneurs Identify and Evaluate Opportunities, Social Entrepreneurship, PP. 95-120.
- Sivanesan, R, 2014, **A Comparative Study on Rural and Urban Women Entrepreneurs – Prospects and Challenges**, International Journal of Research in Management & Business Studies, VOL. 1, No. 3, PP. 28-34.
- Saxena, S., 2012**, Problems Faced By Rural Entrepreneurs and Remedies to Solve It**, Journal of Business and Management VOL. 3, No 1, PP. 23-29.
- Shah, H., 2013, **Creating an enabling environment for women's entrepreneurship in India**, Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP), PP: 4-40.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23222131.1401.11.39.2.5]